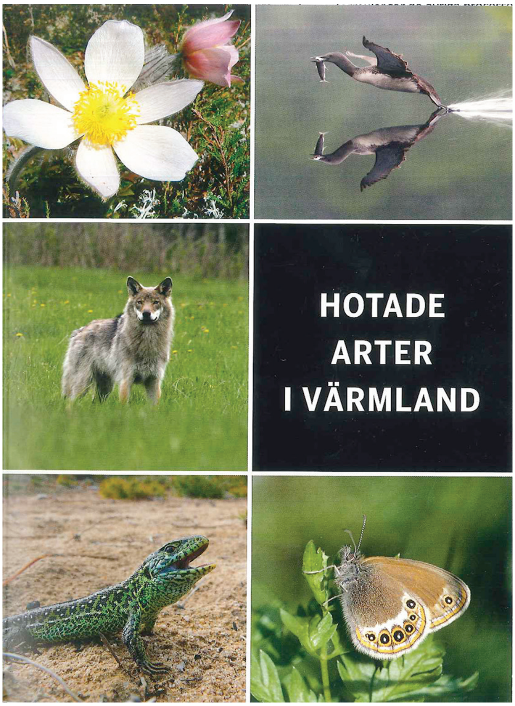
Illustrationer har aldrig varit RES-seriens starka sida. I den här volymen är nycklarna faktiskt rikt illustrerade (och på samma sida, inte längst bak som i de äldre volymerna), med lite skakiga men tydliga linjeteckningar, vilket är utmärkt. Sedan i slutet tillkommer en handfull artporträtt i färg, nämligen 17 stycken (av 138), de flesta i dorsal vy med utspända vingar. Visserligen är det många släkten och artgrupper där habitus är helt likartat eller knappast bidrar till bestämning, men det är ändå ett påfallande litet urval. Vare sig man gillar klassiska nycklar eller ej kan man väl ändå vara enig att det hör till de stora framstegen med moderna insektböcker att man relativt lätt kan göra snygga och tydliga artporträtt med stackningsteknik. Och även om dessa inte räcker till för artbestämningar enligt den s k ”kalle-anka-metoden” så fyller de en funktion som referens, dubbelkoll, rimlighetsbedömning. Det hade också varit användbart med laterala eller dorsolaterala vyer där bakkroppens teckning, äggläggningsröret, och mellankroppens plåtar syns bättre. (Lägg märke till att man i samma England producerat en liten fotoguide som låter en känna igen ett urval karakteristiska ichneumonidarter http://www.nhm.ac.uk/content/dam/nhmwww/take-part/identify-nature/british-ichneumonid-wasps-id-guide.pdf)

Sammanfattningsvis: till synes mycket användbara nycklar, som jag misstänker kommer att ge upphov till en del revideringar av den svenska artlistan. Dock är boken mycket bristfällig som taxonomisk revision, och ger ett onödigt litet urval artporträtt. Till plussidan skall räknas den mycket läsvärda, insiktsrika och klargörande inledande diskussionen om kunskapsläget och artbestämning inom gruppen överhuvudtaget. Man kommer fortfarande snegla på Auberts äldre, preliminära nycklar för att påminnas om namn på arter som saknas i boken, men väldigt många arter och artgrupper görs igenkännliga här, med bra sammanfattning av den autekologiska kunskapen.

Mattias Forshage

Vackert och välskrivet om Värmland

Berglind, S-Å., Enfjäll, K., Mangsbo, D. & Nilsson, T. 2010. Hotade arter i Värmland. – Länsstyrelsen i Värmland. 228 sidor. ISBN 91-88844-98-6. Kan köpas med e-postbeställning från Naturumvarmland@karlstad.se. Pris ca 80 kr + porto.

Att få uppdraget att skriva en recension på en 7 år gammal bok hade väl knappast varit aktuellt om det rört dagspressen, men nu är det ju ET:s läsare. Och vi entomologer kanske inte bryr oss så mycket om dagsländor (mediala alltså), eller vad som för tillfället gäller i det stora mediebruset. Hur som helst, då det rör sig om en så utmärkt bok gör jag det gladeligen.

Att åstadkomma ett verk av detta slag är inte enkelt, det är många människor och finansiella källor som bidragit, och någon måste hålla ihop

det hela – i det här fallet heter hon Karin Enfjäll. Förutom henne har Sven-Åke Berglind, Dan Mangsbo och Torbjörn Nilsson bidragit med huvuddelen av texter och bilder.

Inledningskapitlet ”Värmland är fantastiskt” är skrivet med stor kärlek till landskapet – och fattas bara, det är väl få ställen i landet som befolkas av människor med sådan känsla för de landskap de bor i.

I nästa kapitel frågar man sig; ”Varför bryr sig så många om hotade arter?”. Jag vet inte – är det så? Själv gör jag det och även några i min bekantskapskrets, men i det stora hela? Och fram för allt, när det rör situationen i vår näromgivning. Vi matas ständigt med information och upprörs över omvandlingen, ”skövlingen” av naturen i tropiska länder, men ser kanske inte alltid när det sker i vårt egna jord- och skogbrukslandskap. Problemställningen blir alltid av någon anledning mer otydlig och svår, ju närmare man kommer den. I det sammanhanget blir en bok av detta slag en verkligen en väckarklocka, som både kan väcka lust att utforska den natur vi har i vår egen omgivning och kanske till och med att engagera oss för att bevara den, så gott det nu går.

Saker förändras som bekant och utvecklingen brakar på, men det leder inte alltid till det sämre. Sven-Åke Berglinds bild av ett skogslandskap, dominerat av kalhyggen – och då menar jag verkligen kala hyggen, utan minsta hänsynsytor eller sparade träd – är snart 30 år gammal och man påminns om hur det vanligen såg ut då. Lite bättre har det i alla fall blivit med hänsynen i skogsbruket, det måste sägas.

Bilderna i boken är för övrigt av högsta kvalité – det är inte klokt vad många bra naturfotografer det finns i landet! Sotnätfjärilen med torpet i bakgrunden, lavskrikan i torrträdet, sandödlehannen i sin prakt och skogsfrun i dunklet av den mossiga granskogen. Ja det är en fröjd att bara sitta och bläddra bland alla läckra foton.

Så till bokens själva tema – de hotade arterna i Värmland, över 500 stycken enligt boken. Att däggdjur och vissa fåglar, såsom vitryggig hackspett, avhandlas grundligt är ju inte oväntat. Desto roligare att även en hel del insekter får stort utrymme, såsom brun gräsfjäril *Choenonympha hero* – en art där Värmland har ett internationellt ansvar för dess framtid. Ja faktiskt så är insekter den organismgrupp som beskrivs med störst antal arter, 18 stycken. Det är ju inte heller mer än rätt då de utgör en så stor andel av vår biologiska mångfald.

Urvalet av arter är förstås grannlaga. Vad ska man välja? När det gäller det vedlevande insekterna, här enbart representerade av skalbaggar, finns flera ”tall-arter” men inga som lever i ”triviala” lövträd som asp, sälg, björk, vilket känns som en liten brist.

Man slås av likheterna när det gäller hotbilder och problematik när det rör många fjärilar som beskrivs. Brun gräsfjäril exempelvis flyger på ”skogsängar”, igenväxande åkrar, skogsvägkanter, hyggen och ledningsgator med hundkex och midsommarblomster. Den födosöker mest på smörblommor och larven lever på olika gräs. En röjning av ängen vart 10:e år skulle sannolikt vara en optimal skötsel. Detta tema upprepas för en rad andra fjärilsarter. Men vem ska ta ansvar för att göra det? Våra miljöstöd till jordbruket ger inga som helst utrymmen till något sådant – inte ens i närheten. Intressant är också att notera att samtliga bin och humlor som presenteras har åkervädd som viktig näringskälla, knappast en art som ger några högre pluspoäng för miljöstöd.

Några av våra mest exklusiva jordlöpare vi har i landet finns i Värmland, längs Klarälvens sandmiljöer; silverlöpare *Bembidion argenteolum*, brokstrandlöpare *B. semipunctatum* och strandsandjägaren *Cicindela maritima*. De två förstnämnda står i hotkategori NT (nära hotad) trots deras mycket små och isolerade förekomster. Då jag ibland irriterats över hotklassningen mellan olika organismgrupper – där insekternas status i jämförelse med andra ibland är väl optimistisk – gör jag kontroll av den aktuella rödlistan. – Jomenvisst, de båda arterna har förts till VU (sårbar) vilket känns helt rimligt.

Slutligen vill jag bara säga att man mycket gärna kan köpa denna bok, även om man inte är Värmlänning, och jag tror och hoppas att fler likande arbeten görs i andra delar av landet.

Pär Eriksson